

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 47156. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHOOLD: Store tanker. — Den franciskanske vitenskap. — Kjenn din religion. — Bønnens apostolat. — Har kristendommen degradert kvinnen? — Katolsk kristenliv. — Tidsskriftnmeldelse.

STORE TANKER

Av mgr. K. KJELSTRUP

En av vår tids store diktere lå på dødsleiet. Blekt og uttært var ansiktet, de ildfulle øyner hadde mistet glansen sin. Plutselig reiser han seg som med den siste kraftanstrengelse opp i putene.

«Gi meg store tanker!» roper han med fortvilelsens kraft. «Tanker, som nå i dødens stund kan fylle og tilfredsstille mitt urolige hjerte!»

Er han ikke et bilde på vår tid, denne store dikter? Vår stakkars villfarne samtid? Også den jager etter store tanker som kan høyne og signe tilværelsen. «Gi meg store tanker!» Det høres som fra den tørstige vandrer i søken etter det skjulte kildevell. Han hører det risle mellom stein og lyng, men han finner det ikke. Kristendommens evige, rike kildevell risler også i vår tid, men så mange av tidens barn finner det ikke. De lar seg forvirre av trærnes susen og fuglenes sang.

«Gi oss store tanker!» sukker de. «Tanker som kan fylle vårt sinn og høyne vårt liv.» Men kristendommen, de store tankers sanne og evige kildevell finner de ikke.

Blant alle vår hellige Kirkes andakter er det vel få som bedre enn Rosekransen lar kristendommens store herlige tanker i all strålende fylde virke på sinnet, mette det med lyset fra det høge og vekke det til dypere innsikt i troens liv. Bedt på rett måte er jo rosekransen en betraktende bønn, hvori

de store frelsesmysterier som fakta i ordnet rekkefølge rulles opp for sinnet, mens leppene om og om igjen ber de samme bønner: Herrens bønn, englenes hilsen og doksologien.

I den gledefulle rosekransen dveler vi ved menneskeordningens store mysterium. Alle de underfulle hendinger som knytter seg til Frelserens liv her på jorden, drar forbi vårt blikk, og med dyptgrepne hjerter takker vi Gud for hans kjærlighet til oss fattige syndere. Hvor mange impulser, fødte av Gud, vekkes ikke til live, mens sjelen dveler ved det som skjedde i Nasaret, Betlehem og templet i Jerusalem!

Det er Kristi veldige lidelsesdrama som manes fram for våre blikk i den smertefulle rosekransen. Bilde etter bilde rulles opp for oss til det til sist er som vi hører hammerslagene fra Golgata forkynner oss at det guddommelige offer for verdens synder er beredt. Hvor er ikke denne delen av rosekransbønnen vel skikket til å vekke i oss en redsel for synden som krevet et slikt offer — hvor mektig maner den oss ikke til å bære vårt daglige kors tålmodig og gudhengiven!

Etter denne kransen av blodrøde roser, stenket med Kristi blod og vetet med hans tårer, følger den herlighetsfulle rosekransen, hvor Kristi og hans hellige mors forherligelse betraktes. Saligste

Den franciskanske vitenskap

— i anledning St. Franciskusdagen 4. oktober.

Av pater Leo van Eekeren. O. F. M.

Frans av Assisi likte ikke vitenskapen med alle slags kostbare bøker og dokortitler. Han betraktet den som ydmykhetens fiende. Den kunde slukne den virksomme kjærlighet som måtte besjele hans orden. Franciskanerne har under tidenes trang og etter pavenes ønske overvunnet Frans' frykt for vitenskapen. Uten mistenksomhet har de besøkt universitetene i Paris, Bologna og Oxford. De har på en solid måte organisert studiene innenfor ordenen¹.

Er disse lærde franciskanerne ikke blitt Frans' vanartede sønner? Er deres vitenskap ikke i strid med Frans' ydmykhet? Har den ikke utslukket hans flammende kjærlighet? Nei. Det er ikke tilfellet. Franciskanerne har arbeidet seg fram i vitenskapen, men de har gjennomglødet den med Frans' kjærlighetsånd og påtrykt den den franciskanske livsanskuelses stempel. Frans' ånd var en ånd av barnlig kjærlighet til Kristus. Frans gikk ikke til Gud langs omveger eller med spissfindige, vitenskapelige resonser. Han søkte Kristus ikke i gamle arkiver eller i livløse bøker, men i det fulle liv som han så

lønner for de mørkeste timene! Det er som om himlens porter et øyeblikk åpnes for oss, og som om vi allerede hører gjenlyden av englenes klare røster og den uendelige sterke lovsang som stiger fra den store hvitkledde skare som står foran tronen og lammet. Så inntrengende levende blir vi minnet om at her er ikke vårt «blivende sted» — vi skal søke «det kommende». Klart forstår vi nødvendigheten av å leve dette korte jordiske livet med evigheten for øye, og vi foresetter oss å gjøre vår daglige gjerning slik at den blir innsats i kampen for den evige herlighetens krone.

Du som leser dette — har du lært å be rosekransen på denne måte? Hvis du ikke har, så ta til med det no i oktober måned, rosekransens måned. Og du vil lære å elske denne bønnen som gjør livet ditt rik på religionens hellige tanker og sår i hjertet ditt en spiredyktig sed for det evige livet.

omkring seg. Han fant Ham i ormen langs vegen, i det brekende lam som fulgte ham, i den stein som lå på gaten. De mest ubetydelige ting framkalte for ham de største og skjønneste tanker om Gud og hans skapning. Helt alminnelig beskjeftiget han seg med disse rene og opphøyede ting. Kjærligheten skjerpet hans syn. Derfor så han dypt og riktig. Kunnskap var for Frans ingen lengsel etter interessante ting, men et middel til større kjærlighet og en ansporelse til å gjøre noe godt. Jo bedre han kjente Gud, desto mer elsket han Ham. Derfor kunde han gråte og si: «Kjærligheten blir ikke elsket! Kjærligheten blir ikke elsket! —

Frans' kunnskap var spontan og praktisk. Den gikk direkte ut fra Gud og hans skapninger. Den var ved for hans kjærlighet. Men snart trådte mennesker inn i hans orden som leste. De hadde lest mange bøker og kunde ikke så hurtig som Frans finne Gud i ormer og steiner.

Vilde Frans' kjærlighetsånd ikke forsvinne i den orden han hadde stiftet? Nei. Disse store lærde har latt den varme kjærlighetsånd virke så kraftig inn på sin vitenskap at man med rette kan påstå at de har skapt den sanne franciskanske vitenskap, en vitenskap med egne karakteristiske linjer, en vitenskap hvor man kunde tjene Frans' ånd.

Frans var kjærlighetens mann, serafimen. Han fant den største kjærlighet i den mystiske forening med Kristus og i det beskuende liv. Dette livsideal er vitenskapelig grunnlagt hos de franciskanske lærde. «Hvis vi leser Bonaventuras verker, skrev M. E. Gilson, får man ofte inntrykk av at man står for Frans av Assisi som begynner å filosofere.»

Den ekte vitenskapelige kunnskap er hos franciskaneren ikke den som man bare oppnår ved naturlig resonering, men den som kommer i oss ved den overnaturlige gaves virkning som vi kaller visdom. De hedenske filosofer har aldri kunnet forstå sannheten. De var ikke opplyst av Guds nåde. Den sannhet som de forkynte, var bare den lemlested, halve sannhet, altså delvis løgn. De kjente ikke den

sanne virkelighet. De ante ikke at verden og mennesket var blitt opphøyet til den overnaturlige orden. De hedenske filosofer var ikke de franciskanske lærdes yndlinger. Franciskanerne likte heller de hellige fedre eller Platon som i det minste hadde forutsett og hadde en anelse av det overnaturlige. De hellige fedre var store hellige tenkere. Deres ånd var blitt opplyst av nådens lys og ledet av den Hellige Ånds nåde. Også franciskaneren måtte la seg lede av denne visdom. Slik skulde han komme til å søke den dypeste vitenskap i den mystiske forening hvor visdommen virker kraftigst. Bonaventura sier at «visdommen er kunnskapen om de høgste årsaker. Den er ikke rent-spekulativ, en kunnskap for kunnskapsens skyld, men en kunnskap som man smaker og opplever (sml. De perfectione evangelica T. V., s. 120) — Visdommen beskjeftiger seg ikke med de jordiske tings forfengelige, overfladiske kunnskap, men stiger ut over alt det jordiske til Gud. Troen går forut for den som en vandrende ildstøtte. Visdommen oppnår sin fullkommenhet i kjærlighet. Den visdom hvorved man smaker og erfarer sannheten, oppnår man ikke alene ved studium, men også og især ved et rent og fromt liv som helt er innviet til Gud. Visdommen fører oss til den ømme forening med Gud og gir oss den mest opphøvede kunnskap.»

Målet for den franciskanske vitenskap er kjærligheten i beskuelsen. Den naturlige og overnaturlige orden inngår den intimeste forbindelse i den franciskanske vitenskap. De slynger seg, så å si, bestandig om hverandre og i hverandre. Den uttrykkelige fastsettelse av den franciskanske vitenskaps mål finner vi i begynnelsen av den hellige Bonaventuras store teologiske verk. I et av de første spørsmål av sin «Kommentar til Libri Sententiarum» spør han seg selv om teologien — middelalderens hovedvitenskap — alene blir lest for å nyte kunnskapen eller «for at man skal bli et bedre menneske». Uten nølen svarer Bonaventura at «teologiens mål er å gjøre oss til mer fullkomne mennesker». Teologien beskjeftiger seg med troens ting. Den som leser troen, den som f. eks. tenker over Kristus må — hvis han ikke er en forstokket synder — bli oppflammet av kjærlighet. Lese for å elske, studium opplyst av den Hellige Ånd, er den franciskanske vitenskaps ånd, og den trofaste gjenspeiling av Frans' ånd. Den ekte franciskaner må ikke glemme å be når han leser. «Uten guds frykt har vitenskapen liten betydning» sa Bonaventura i sin preken på festdagen for den hellige Matias. En annen gang sa han: «Ve dem som spiller sin tid med å lese logikk, fysikk

og sedelære og ikke finner behag i den visdom som Jesu Kristi kors lærer oss.»

Frans' lærde sønner glemte ikke det femte kapitel i sin regel hvor deres hellige far hadde skrevet: Brødrene må ikke arbeide slik at de utslukker den hellige bønns ånd i seg. De lærte derfor at bønner er nødvendig til å gjennomforske skapningens hemmeligheter. De var derfor alltid tilbøyelige til å holde seg til de meninger som fremmet guds frykten. Franciskanernes hele vitenskap er gjennomglødet av fromhet og båret på bønnens vinger. —

Vi har sett at Frans' ånd var en ånd av barnlig kjærlighet til Kristus. Det er påfallende hvorledes de franciskanske lærde har gjort Kristus til midtpunkt for sine vitenskapelige anskuelser og hvorledes de igjen lot Frans' ånd virke inn i sine kunnskaper. «Dans toutes les recherches scientifiques, le Christ est toujours la place prédominante.» Bonaventura s hele system dreier seg om Jesus Kristus. Selv filosofen har ifølge ham ikke rett til å betrakte verden uten Kristus, for Kristus er eksempel på all verdens skjønnhet og storhet, og uten Kristi nåde kan vi ikke forstå den fullstendige sannhet. Kristus er midtpunktet for den skarpsindige Dun Scotus' hele lære. Han har med en klarhet som var ham egen, bevist at Kristus var den første skapning i Guds tanke, den skapning som alt det skapte er et bilde på. Han har tross mange andres mening påstått at Kristus vilde ha blitt menneske selv om Adam ikke hadde syndet, fordi Han mest kunde forherlige Gud og best kunde lære menneskene hvorledes de måtte elske Gud. —

Disse få linjer viser klart hvorledes den franciskanske vitenskap ble gjennomglødet av Frans' ånd. Frans' barnlige, spontane kjærlighet ble kanskje litt moderert på grunn av strenge vitenskapelige og dialektiske metoder. Dette kunde ikke være annerledes. Men likevel har kjærligheten til Kristus, lengselen etter mystisk forening, streben etter hellig kjærlighetsliv ledet franciskanerne ved å formulere deres teorier.

Frans lever i deres vitenskap.³

1 «Les docteurs et les savants franciscains ont ordonné leurs idées d'après les leçons qui se dégageaient des gestes et des paroles de S. François et selon l'idéal qu'il avait approuvé entièrement dans Antoine de Padu.»

1, 2 og 3 Sml. Dictionnaire apologétique de la foi catholique. Séraphique (esprit) III L'âme franciscaine et la science, s. 1315—1319.

Kjenn din religion.

Av A. J. LUTZ. O. P.

XIX. Våre plikter mot Gud.

De første og helligste plikter som både naturloven og åpenbaringen foreskriver oss, angår vårt forhold til Gud. Gud er den evige, uskapte, absolutte virkelighet, opphav til og endemål for alt i himmelen og på jorden. Derfor skylder vi ham ærefrykt, tilbedelse, lydighet og takk, i bevisstheten om vår avhengighet av ham. Deri består den naturlige religion. Men først ved den overnaturlige åpenbaring og ved nådens liv blir vi satt i stand til å dyrke Gud på en mer fullkommen måte, nemlig ved å øve de tre guddommelige dyder, tro, håp og kjærlighet.

A. Troen.

«Uten tro er det umulig å takkes Gud. For den som vil komme fram for Gud, må tro at han er til og lønner dem som søker ham» (Hebr. 2, 6). «Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapningen. Den som tror og blir døpt skal bli frelst. Men den som ikke tror skal bli fordømt» (Mark. 16, 16). Så snart et menneske får kjennskap til evangeliets lære om Gud, om frelsen, om Guds rike, om sakramentene og at det står fast for det at det er sannhet åpenbart av Gud, er det forpliktet til å ta imot den med en troende overbevisning, og å bekjenne den for verden. «Med hjertet tror en til rettferdighet, og med munnen vedkjenner en seg det til salighet» (Rom. 10, 10). Bevegrunnen til den kristne tro er Guds autoritet, ikke noe menneskelig motiv. En virkelig troende kristen er alltid villig til å ta imot hele den guddommelige åpenbaring. Å velge og vrake, å tro bare på de læresetninger som «ligger» for oss, eller som svarer til vår personlige religiøse erfaring, det er ikke å tro på Gud, men på seg selv. En sådan overbevisning vilde ikke ha sin grunn i den gode vilje som Guds nåde skaper, men i vår egen vilje. Tror vi på et dogme fordi Gud har åpenbart det, så må vi også tro på alle andre dogmer som åpenbaringen framsetter for oss. Den som bevisst forneker et dogme, mister troen på alle andre med, og bevarer bare en mer eller mindre vaklende mening om dem, i hvert fall ikke en tro som hviler på Guds vitnesbyrd. Og samtidig mister han nådens liv i det hele tatt. For bevisst og frivillig å frasi seg troen, er et opprør mot Gud.

Derfor er det hver kristens plikt så meget som mulig å unngå de farer som troen kan bli utsatt for, især religiøs uvitenhet, samkvem med kristendomsfornektere, og lesning av bøker som forsvarer falske religioner eller livsoppfatninger. Synden i det hele tatt medfører en fare for troen. Den berøver oss Guds vennskap og avskærer oss således fra

nådens kilde. Især er det to synder som undergraver troen: hovmot og ukyskhhet. Hovmot, fordi det forleder til opprør mot Kirkens autoritet som på Jesu vegne forkynner og forsvarer den åpenbarte lære; ukyskhhet, fordi denne last gjør at sjelen for-taper seg i det sanselige og mister gleden for det åndelige.

Men også fromme kristne kan imidlertid få fristelser mot troen. Selve troens vesen gir anledning til det. For på den ene side kjenner den troende vel Guds vitnesbyrd i seg og finner sin lykke i den guddommelige sannhet, men på den andre side er denne sannhet innhyllet i mysteriets dunkelhet. «Vi vandrer i tro, ikke i syn» (2. Kor. 5, 7). Av naturen er mennesket vant til å vandre i «syn». Vår naturlige erkjennelse foregår ved iakttagelser og fornufts-slutninger, i lyset av medfødte grunnprinsipper som er klare i seg selv og ikke trenger bevis. Vår naturlige trang til klarhet følger oss i troens verden. Men her er fornuften maktesløs. Fornuften innser nok at virkeligheten er meget større enn fornuften kan fatte. «Det siste skritt fornuften gjør, er å innse at der er en uendelighet av ting som overgår den» (Pascal). Selv mennesker uten spor av intellektuell kultur har en anelse om at «det finnes meget mer høgt over oss enn alt det det står skrevet om i de hvite menns bøker» som en gammel bantuneger sa til misjonsbiskop Le Roy.¹ Deretter kan fornuften også komme til den klare innsikt at Guds åpenbaring er en historisk kjensgjerning, og at alle innvendinger som vitenskapen gjør mot troens mysterier er uholdbare. Det kan være en motsetning mellom en vitenskapelig hypotese og et dogme; men da vil hypotesen før eller senere falle bort av seg selv. Eller en virkelig vitenskapelig kjensgjerning kan komme i strid med en teologisk mening; da blir det denne siste som faller bort. Men en motsetning mellom et dogme og en vitenskapelig kjensgjerning er umulig. Den åpenbarte sannhet og den vitenskapelige har begge sitt utspring i den evige sannhet i Gud. Alt dette kan fornuften forstå. Men åpenbaringens innhold er og blir mysterier, inntil etter døden går inn i den himmelske glorie. Dette mysteriets mørke medfører en viss lidelse. Vi føler oss fremmede i Guds verden. Således kan det oppstå tvil eller konflikter. Likevel innebærer troens nåde også en hjelp mot slike kriser. For den overbeviser oss om at denne guds verden, hvor fornuften føler seg likesom «i utlendighet», er vår egentlige og evige heim og at disse mysterier gjemmer i seg nettopp de goder som

¹ «Christus» manuel d'histoire des religions, par Joseph Huby. Side 54.

BÖNNENS APOSTOLAT

Ved lederen for apostolatet i Oslo Vikariat, sokneprest Høgh, Fredrikstad.

Intensjoner for oktober:

- I. At Guds mor Maria må føre heim til Kirkens enhet alle våre i troen skilte brødre som trofast har æret henne.
- II. De innfødte prestene og alle studenter ved de høgere skolene.

I.

«Se, fra no av skal alle slekter prise meg salig» (Luk. 1, 48) sier Guds mor Maria i sin høgsang Magnificat. Ordene har vist seg sanne. Overalt der kjærligheten til Jesus Kristus ble tent, ble også hans mor, jomfruen fra Nasaret, prist salig. Overalt der kjærligheten til Frelseren har vært levende, har kjærligheten til Maria fulgt med.

alene gjør livet verd å leves. I selve troen ligger det altså en kraft som overviner tvilen.

B. Håpet.

Likesom troen er også det kristne håp en hyldest til Gud. For å «håpe» det er å lenges etter Gud som det eneste Gode som kan gjøre oss evig salige, og å sette sin lit til ham fordi han er allmektig, uendelig barmhjertig og trofast. «Han som har kalt dere er trofast; han skal og gjøre det.»

Gud alene kan føre til Gud. Det vilde være synd å stole på oss selv for å oppnå den evige salighet. Et formastelig og ugudelig håp vilde det også være å vente tilgivelse for våre synder uten anger, uten bot, uten alvorlig tiltak for å bryte med det onde. En slags formastelighet ligger også i den holdning som kalles «troen uten gjerninger», Guds nåde krever at vi gjør bruk av de evner vår Skaper har gitt oss og av de overnaturlige energier Frelseren har fortjent oss. Helt passiv å vente at Gud skal gi oss det evige liv uten at vi virker med nåden, det er stikk imot Jesu og apostlenes lære. «Vil du gå inn til livet, da hold budene» (Matt. 19, 17). «Legg derfor, brødre, så meget mer vinn på å sikre deres kall og utkåring ved gode gjerninger; for når de gjør det, vil de ikke noensinne komme til å synde. Og derved skal det i rikt mål åpnes inngang for dere til vår Herres og Frelseres Jesu Kristi evige rike» (2. Pet. 1, 10. 2). Likeså ugudelig som formasteligheten vilde det være å miste håpet på grunn av sine synder. «For hos Herren er miskunnheten og megen forløsning er hos ham» (Salme 129, 7). «Om deres synder er som purpur skal de bli hvite som snø; om de er røde som skarlagan skal de bli som den hvite ull» (Isaias 1, 18). Kristus er den tilgivende, frelsende kjærlighet. «Han skal ikke knuse et knekket rør, og ikke slukke et rykende skar» (Matt. 12, 20). Den angrende synder som ærlig søker tilbake til Gud må derfor med urokkelig tillit stole på hans nåde.

Det kan ikke være annerledes, Jesus og Maria kan ikke skilles fra hverandre, for Guds forsyn har satt Maria inn i frelsesverket. I henne og gjennom henne skulde den guddommelige og menneskelige natur forenes til enheten i en person: Den Hellige Ånd skal komme over deg, og den Høgstes kraft skal overskygge deg, derfor skal og det hellige som blir født av deg, kalles Guds Sønn.» (Luk. 1, 5.)

Gjennom Maria skulde også frelsen og Frelseren bli kjent for menneskene. (Luk. 1, 39—56; Joh. 2, 1—12.) Slik har det også vært ned gjennom alle tider: Maria banet vegen til menneskehjertene for Jesus og vegen til Jesus for menneskene. Jomfrumoren stod som det sterke bolverk for troen på Jesu guddom. Med rette sier derfor Kirken i litur-

C. Kjærligheten.

«Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte, av hele din sjel og av hele ditt sinn. Dette er det største og første bud» (Matt. 22, 37—38). For ved kjærligheten gir vi Gud det beste vi eier, oss selv. Hvor store våre andre gjerninger enn kan være, de er nytteløse, og vår hyldest til Gud er verdiløs så lenge de ikke er besjelet av kjærligheten. «Om jeg talte med menneskers og englers tungemål, men ikke hadde kjærlighet, da var jeg en ljomende malm og en klingende bjelle. Og om jeg hadde profetgave og kjente alle lønndommer og eide all kunnskap, og om jeg hadde tro, så jeg kunde flytte fjell, men ikke hadde kjærlighet, da var jeg ingen ting. Og om jeg delte ut alt jeg eide til mat for de fattige, og om jeg gav mitt legeme til å brennes, men ikke hadde kjærlighet, da gagnet det meg ingen ting» (1. Kor. 13—3). Vi kan øve kjærligheten til Gud på forskjellige måter. Med den Hellige Ånd skal vi glede oss over at Gud er Gud, at han er i seg selv uendelig stor, herlig, mektig og salig. Vi skal være villige til alltid å leve etter Guds vilje, både ved trofast å holde hans bud og ved ydmykt å ta imot de lidelser Gud lar komme over oss. «Bli i min kjærlighet. Dersom de holder mine bud, blir de i min kjærlighet, likesom jeg har holdt min Faders bud og blir i hans kjærlighet» (Joh. 15, 9—10). «Alle ting tjener til det gode for dem som elsker Gud» (Rom. 8, 28).

For mer og mer å utdype vårt vennskap med Gud, driver kjærligheten oss til energisk å motarbeide alle syndige tilbøyeligheter, alt det som i våre sanser eller i vår vilje strider imot Guds vilje, all uordnet eller overdreven hang til å de skapte ting. En av arvesyndens følger er en viss uvilje mot de åndelige ting, en viss sløvhet med hensyn til gudsyndyrkelsen. Kjærligheten helbreder også disse svakheter. Den inngir glede til alt det som tjener til Guds ære.

(Forts.)

gien: «Gled deg, jomfru Maria! Alene har du seiret over all vranglære i hele verden.»

Guds forsyns veg, det er Marias plass og oppgave i frelsesverket. Derfor kan vi vente, og skal vi vente hjelp av henne også i arbeidet for gjenforeningen av alle kristne i Kirkens enhet — til en tro, et håp, en Gud og alles far. Framfor alt kan og skal vi be om at hun vil føre de mange som trofast har æret henne heim til enheten i Kirken — som ikke er annet enn enheten i Jesus Kristus.

De er mange disse kristne: Alle i de østerlandske kirkesamfunn — trass i de mange motsetninger ellers. Til disse kommer så store deler av den anglikanske kirke og mange enkeltkristne også i de lutherske og reformerte kirkesamfunn. For om disse siste enn verger seg mot det de kaller «den katolske Maria-tilbedelse», er det i det siste kommet fram mange tegn på en ny forståelse av at Maria ikke kan skilles fra evangelisk kristendom — i sann tydning av dette ordet.

Når no vår hellige far, pave Pius XII gjennom B. A. maner oss til å gjøre vår del i denne sak gjennom ivrig bønn og forbønn; vil vi med hele vår kjærlighet gå inn for denne oppgave og i oktober daglig be med trosfeller verden over:

Jesu høghellige hjerte, at du på din mors, Marias, forbønn vil føre heim til Kirkens enhet alle våre i troen skilte brødre som har æret henne, om det ber vi deg, bønhør oss!

II.

Misjonsintensjonen for oktober gjelder også Afrika. Denne gangen er det de innfødte prestene og studentene i de høgere skolene som kaller på vår hjelp og forbønn.

Med unntak av Etiopia og staten Sør-Afrika, er Afrika den misjonsmark som sist fikk innfødte prester. Etiopia og til dels Egypt har hatt egne prester gjennom århundrer. I staten Sør-Afrika er folket for en stor del av irsk eller hollandsk avstamning (boere), og de har sine egne prester. Hele resten av det store fastland har derimot ligget tilbake når det gjedder innfødte prester, lærere o. l. Men også her har det vært gode framskritt de siste årtier. Men enno er det langt fram til målet Kirken har satt seg, og mange vansker i vegen. La oss derfor alle be ivrig hver eneste dag i oktober:

Jesu høghellige hjerte, at du rikt vil velsigne arbeidet for innfødte prester og studenter i de høgere skolene i Afrika, om det ber vi deg, bønhør oss!

Har kristendommen degradert kvinnen?

— Tanker til Rosekransmåneden —

En hører ofte framsatt påstanden: «Den kristne kirke har mer enn noen annen vært med på å degradere kvinnene. I den hedenske tiden var kvinnen fri, men siden er det bare gått tilbake med hennes stilling i samfunnet.»

Er dette sant? spør vår trosfelle cand. polit. Tove Rasmussen. Har den kristne Kirken som uttrykk for kristendommen no også en degradering av kvinnene på sin samvittighet? Og hun fortsetter:

For å kunne ta stilling til denne alvorlige anklagen mot kristendommen, må vi først og fremst ta vårt utgangspunkt i boken over alle bøker, det nye testamente.

Og her vil der, især for et nutidens menneske, være mangt og meget som ved første øyekast kan synes sjokkerende. Tenk bare på de gjentatte uttalelser fra apostlenes side om «kvinnen, som skal være mannen underdanig», «mannen, som er kvinnens hode», og formaningen om at kvinnen skal lyde mannen. Heri har der vært rikholdig stoff for vittighetsmakere igjennom tidene, og det er fortsatt et takknemlige emne. Må ikke disse ord få enhver kvinne av i dag til å regne?

Jo visst. Men der er bare det kjedelige ved dette for argelsens emne, at hvis man går litt dypere inn i tekstene og leser betraktningene i sammenheng, så glir hele grunnlaget for kritikk ganske stille bort under hendene på en.

Les f. eks. engang Peters første brev, 3. kap., vers 1—8, her får vi en forklaring på *hvorfor* apostlene anbefalte kvinnene å være mannen underdanig. Apostlen Peter sier, at hvis kvinnene underordner seg sine menn og er ydmyke og saktmodige av vesen, så kan de på denne måte bedre gjøre inntrykk på dem og virke ved sin gode opptreden som sanne kristne kvinner, langt bedre enn om de brukte mange ord og opptrådte belærende overfor mennene.

Det er en gammel sannhet, at det menneske er virkelig fritt som besitter en slik sinnets beherskelse, at den ytre, formelle frihet ikke er det vesentlige.

Vi vet f. eks. at egoisten er det minst frie menneske, skjønt han mest av alle har sagt seg fri for enhver avhengighet av alt og alle. Til gjengjeld er han imidlertid uendelig avhengig av seg selv og formår aldri å herske over seg selv. Derfor vil egoisten aldri nå til å virkeliggjøre meningen sitt liv, han er bundet av tusener bånd, som hinder ham i nå fram til målet. Det er derfor simpelthen den høyeste livsvisdom apostlene lærer kvinnene, når de sier, at de skal underordne seg mennene.

Meningen hermed er jo, at vi skal bli klar over at den åndelige frihet er mer verd enn den verdslige — den siste fører til tøylesløshet og degradering av menneskets person, som ikke den åndelige frihet er der til å danne vern.

Det er ikke kristendommens tanke — vi ser det tydelig av apostlenes ord — at mannen skal ha hals- og håndrett over kvinnen. Tvert imot. De stiller det store krav til mennene, at de skal elske sine hustruer som de elsker seg selv. Større krav kan neppe stilles til noen. Og vanskeligere krav kan vel neppe noen mann bli stilt overfor. Kvinnen må på sin side innrømme, at bedre garanti for respekten og aktelsen for henne kan hun ikke få. Den juridiske verden kan stille nokså mange rettsregler opp, den vil — den avgjørende rettsregel ligger i det menneskelige hjerte: Elsk din neste som deg selv.

Både apostlen Peter og Paulus framhever, at overfor Gud er mann og kvinne like. Paulus sier f. eks. i brevet til Korinterne, 11. kap.: Ti likesom kvinnen er av mannen, således er også mannen av kvinnen, men alt sammen av Gud.

Er det så ikke meningsløst, at apostlene legger så stor vekt på kvinnens underdanighet overfor mannen? Og er det ikke en farlig tanke?

I det samfunn og i det ekteskap hvor mann og kvinne overholder Kristi bud om kjærlighet til nesten, kan man muligvis si, at formaningen er overflødig, for her vil begge parter innordne seg under hinannen. Men der hvor man ikke er kommet så vidt, at Kristi bud er blitt en selvfølgelighet, der må apostlene formane og legge dem på sinne fordragelighetens og ydmykhetens ånd — to kardinaldyder i den kristne verden.

Men farlig for kvinnene kan det aldri bli. Kan det enn tenkes, at noen menn skulde være tilbøyelig til å misbruke påbudet om underdanighet, taper kvinnen — om hun er tro mot seg selv — intet av sin frihet i egentlig forstand og intet av sin personlighet ved stadig å fastholde ydmykhetens bud. Kvinnen skal jo ikke av *den* grunn la seg gjøre til en dørmatte, hun har alltid rett til å framholde kravet om respekt for sitt vesen som Guds skapning.

Ser vi på, hvorledes man gjennom århundrer i den kristne Kirkes historie har betraktet kvinnen, vil vi nettopp se, at hun står med langt større glans omkring seg enn mannen.

Så lenge man i den kristne Kirke bevarte jomfru Maria som hele menneskehetens forbilde og velgjørerinne, så lenge var kvinnen en høgt estimert person.

I enhver kvinne så man et gjenbilde av Guds mor, og enhver kristen kvinne så i jomfru Maria sitt forbilde — forbildet på renhet, ydmykhet og kjærlighet.

Også for mennene var jomfru Maria det store forbilde. Hun var en påminnelse til dem om den ærbødighet, Kristus hadde vist sin mor, og tillike var hun fingerpeket som viste dem vegen til Kristi ord: «Vær fullkomne, som deres Far i himmelen er fullkommen.»

Av den grunn var det at kvinnen både i det daglige verdslige liv og i Kirkens liv kom til å innta en betydningsfull stilling.

Allerede i de første kristnes tid innkaltes kvinnene til viktig arbeid. Og senere i Kirkens historie ble det kvinnenavn som satte milepæle i det kristne kjærlighetsarbeid. Vi behøver bare å nevne en kvinne som den hellige Lioba, som sammen med den hellige Bonifacius øvet et grunnleggende arbeid blant de hedenske germaner. Og videre en Katerina av Siena, en Birgitta, de to Tereser,

Elisabeth av Thüringen og alle de mange andre store kvinneskikkelser i den kristne Kirkes historie.

Men hertil kommer at det opphøyede kristne kvinneideal — den rene, jomfruelige kvinne — kom til å prege kunst og litteratur igjennom de mange århundrer. En Beatrice, en Margrethe — for bare å nevne de mest markante kvinneskikkelser i verdenslitteraturen — vilde være uforståelige — ja, vel utenkelige — om ikke den kristne Kirke hadde inspirert dem.

Og nu kvinnens samfunnsmessige stilling — er det tenkelig at en religion hvor kvinnen estimeres så høgt som i den kristne Kirke, skulde strebe etter, enn si medvirke til at kvinnens stilling i samfunnslivet forringedes?

Det lyder umiddelbart usannsynlig, og at det heller ikke stemmer med de faktiske forhold, viser spredte trekk fra den historiske utvikling. F. eks. skjedde der ingen forandring med hensyn til kvinnens deltagelse i det politiske liv, landenes fornemme kvinner tok tvert imot langt mer del i landenes styre og ordningen av det indre og ytre liv, enn de gjorde det i romerriket. Også blant den jevne befolkning inntok kvinnen en aktet stilling — hun var heimens pillar som utsprede trygghet blant de andre familiemedlemmer. Så sant som der i en hver heim fantes et bilde av Guds mor, så sant var heimens mor en æret person.

Nedgangstiden for kvinnen begynte fra det øyeblikk hvor man skjøv Maria ut av den kristne tankeverden, skjøv henne ut som et overflødig element. Fra da av gikk det nedad med ærbødigheten for kvinnen. Man hadde ikke mer det manende forbilde for øynene, og derfor gled idéen bak om forbildet også bort. Men ikke nok hermed — hva verre var: Kvinnene degraderte seg selv. Når kvinnen slakker på kravet til seg selv, når hun lefler for mannen og ikke mer overholder de kristne visdomsord om de åndelig sterke kvinner, der kan være ydmyke og selvforglemmende, da er det at en degradering av kvinnen inntreffer. Da står kvinnen ikke mer som det beundringsverdige for mannen, som han skylder respekt og ærbødighet — hun er forminsket til å være hans husholderske og medsoverske. Hun har ingen myndighet og posisjon i heimen, hun tas ikke mer med på råd i felles anliggende — anliggenderne er hans, og hun er ham undergitt.

At utviklingen er forløpet således, ser vi bl. a. av rettsoppfattelsen i middelalderen i sammenlikning med nyere tid. I den kristne høgkonjunktur her heime var det nødvendig at mannen innhentet hustruens samtykke til de disposisjoner han ønsket å foreta. Kvinnens nedgangsperiode i juridisk henseende begynner etter reformasjonen, og henger sammen med, at Luthers teologi kun innrømmet kvinnen en meget underordnet plass i tilværelsen. Sjellands første protestantiske biskop, Peder Palladius, sier da også, at «kvinnen er bygd til å være mannens husholderske».

Der hvor Guds mor holdes i ære i Kirken, der er ingen mulighet for en forringelse av kvinnens stilling, hverken som menneske eller som samfunnsborger. Her er man helt i pakt med den oldkristne tanke. Skytes derimot Marialogien ut av Kirkens teologi, ja, da er kvinnens hele stilling forandret, tilbake er kun hennes fysiske verdier, mens de åndelige er gått tapt.

Tove Rasmussen.

KATOLSK KRISTENLIV -

Tilegnet alle konvertitter.

Vår fiende er fryktelig for «vi har ikke kamp mot kjøtt og blod, men mot fyrstedømmer og makter, mot verdens herrer i dette mørke, mot ondskapens åndelige krefter under himlen» (Efes. 6. 10). Mot *den* gjelder det å være væpnet. «Vær sterk i Herren og hans veldes kraft! Ifør dere Guds rustning så dere kan stå mot djevelens etterstreben..... stå omgjordet deres lender med sannhet og iført rettferds panser, føttene ombundet med villighet i fredens evangelium, men framfor alt: grip troens skjold med hvilket dere kan slokke alle den ondes gloende piler. Og ta frelsens hjelm og åndens sverd som er Guds ord og ber til hver tid i ånden — — — —» (Efes. 5, 10—18). Ifør dere..... inderlig barmhjertighet, godhet, ydmykhet, beskjedenhet og tålmodighet» (Kol. 3, 12).

Som oldtidens krigere i den legemlige kamp bereder Paulus seg til den åndelige: «Hver den som strir i veddekampen avholder seg fra alt — de for den forgjengelige krans, vi for den uforgjengelige. De som løper på banen, løper vel alle, men bare en får prisen. Løp således at dere kan vinne den! Også jeg løper, men ikke på det uvisse. Også jeg kjemper, men ikke som en som slår i luften. Jeg speker mitt kjøtt og holder det i trelldom at jeg ikke etter å ha preket for andre, selv skal bli forskutt» (1. Kor. 9, 24—27).

Når en sjel slik har grepet nåden og gitt seg den i vold vil Gud gi den *vekst* — vekst til å nå «de helliges

fullkommenhet, til tjenergjerning, til Kristi legemes (Kirkens) oppbyggen, inntil vi alle når til enhet i troen og Guds sønns erkjennen, til manns modenhet og til målet for Kristi fylde alder..... så vi vet å øve sannhet i kjærlighet i alle måter kan vokse i ham som er vårt hode: Kristus, ved hvem (Kirkens) hele legeme er sammenføyd» (Efes. 4, 13—16). Det er vegen til å bli «rotfestet og oppbygd i ham, befestet i troen som vi har lært og overvettets rike i ham med takksigelse» (Kol. 2, 7), idet vi «vokser Gud vekst» (Kol. 2, 19) og «går over til det fullkomne» (Hebr. 6, 1).

Da vil denne sjel til Guds ære leve etter «åndens attrå som er liv og fred» (Rom. 8, 6) og til å bære «åndens frukter som er kjærlighet, glede, fred, tålmod, mildhet, godhet, langmodighet, saktmodighet, tro, beskjedenhet, avholdenhet og renhet» (Gal. 5, 22—23). Og «Guds fred som overgår all forstand» (Fil. 4, 4) vil «bevare våre hjerter og tanker i Kristus Jesus». Ja, «Kristi fred vil bringe glede i våre lyster» (Kol. 3, 15).

«Han selv, fredens Gud, hellige dere i alt for at deres ånd og sjel og legeme må bevares fullkomne og ulastelige ved vår Herres Jesu Kristi Tilkommelse! Han som har kalt dere er trofast — han skal og gjøre det!» (1. Tess. 5, 23—24.)

† PAX CHRISTI †

Tidsskriftnmeldelse.

«CATHOLICA». (Nyt Nordisk Forlag. Arnold Busck.) København.

Det foreligger no tredje hefte av det danske kvartals-skriftet CATHOLICA som vi tidligere har ofret inngående omtale i St. Olav. Det innfrir fullt ut de løftene som de to første heftene gav med hensyn til redaksjon og kvalitet. Særlig oppmerksomhet fortjener kanskje en artikkel av magister Olaf Pedersen om «Leon Bloy og den katolske Renaissance i Frankrig» hvor han — i en dikters utvikling viser hele den åndelige nyorientering i fransk åndsliv vi i dag ser representert av menn som Claudel, Mauriac, Maritain. «Det var en Tid,» skriver Leon Bloy i 1864, «da Hadet til Jesus og hans Kirke blev min eneste Tanke og mit Hjertes eneste Følelse.» Han gjennomløper så hele vantroens register, Berthelot, Zola, rasjonalismen til han noen år senere i dikteren Barbey d'Aurevilly's personlighet møter katolisismen, og erkjenner at «de der ikke mer tror paa Himmel eller Helvede har til Gengæld mistet ethvert tydeligt Begrep om denne Verden», — en erkjennelse som vilde ha gjort Bloy til skolastiker hvis han hadde vært filosofisk interessert.

Ellers leser en med særlig interesse pater Fr. Küpferles referat av den nyeste pavelige encyklika — DIVINI AFF-

LANTE SPIRITU — om bibellesningen, et skriftstykk som nettopp i det protestantiske Norden skulde kunde finne betydelig gjenklang. Paven påpeker for eks. hvordan vår tids forskningsresultater også gjør det nødvendig for den moderne, vitenskapelige bibelforsker å «være opmærksom paa de enkelte bibelske Forfatterses Særpræg og Egenart, det gælder om nøje at undersøge, hvilken litterær Genre de forskjellige Bøger tilhører, og hvilken Stilart der er anvendt i dem. Derved opfatter man ikke blot Tankegangen i et Skrift klarere og rigtigere, men man er ogsaa istand til at vise det uberettigede i mange Angreb paa Skriftens Sanddrøhed og historiske Paa-lidelighed.» Det er i høg grad bemerkelsesverdige ord. Og når Paven i fortsettelsen tar stilling til «de Vanskeligheder som en fjern Fortids Litteraturværker — hvortil Skriftens Bøger jo utvilsomt hører — altid frembyder», — tør en tro at denne encyklika vil gjøre meget for å anspore bibelforskningen til nye store resultater.

Heftet inneholder for øvrig: Redaktør Hans Bølling: «Kirke, Nation og Stat», G. Scherz C. ss. R.: «Niels Stensen og Hertug Johann Friedrich af Hannover», Hilaire Belloc: «Vestens to Kulturere», «Af Karen Ludvigsdatters Tidebog», Miscellanea og Anmeldelser, — de siste som vanlig helt fortreffelige.

Grimon.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo